

ПРАКТИЧНА ЛЕКЦИЈА

Diateza pësore - Das Passiv

Категорија на лекцијата: Mësimet e gjuhës gjermane

Do të mësoni ndërtimin werden plus Partizip II, pësoren në kohën e tashme, të shkuar e të kryer, përdorimin me folje modale dhe shprehjen e vepruesit me von ose durch.

Diateza pësore - Das Passiv

Përmbledhje e mësimet

Në diatezën **veprorë** theksi bie mbi kryerësin e veprimit; në atë **pësore** mbi vetë veprimin ose mbi objektin e prekur prej tij. Gjermanishtja e ndërton pësoren me foljen ndihmëse **werden** + **Partizip II**. Ajo është shumë e përdorur në tekste zyrtare, udhëzime dhe përshkrime procesesh.

Çfarë do të mësoni?

- Ndërtimin e pësores në kohët kryesore.
- Kthimin e fjalisë vepruese në pësore.
- Shprehjen e vepruesit me *von* dhe *durch*.
- Pësoren me folje modale.

Ndërtimi sipas kohëve

Koha	Ndërtimi	Shembull	Shqip
Präsens	wird + Partizip II	Das Haus wird gebaut .	Shtëpia po ndërtohet.
Präteritum	wurde + Partizip II	Das Haus wurde gebaut .	Shtëpia u ndërtua.
Perfekt	ist + Partizip II + worden	Das Haus ist gebaut worden .	Shtëpia është ndërtuar.
Plusquamperfekt	war + Partizip II + worden	Das Haus war gebaut worden .	Shtëpia ishte ndërtuar.
Futur I	wird + Partizip II + werden	Das Haus wird gebaut werden .	Shtëpia do të ndërtohet.

Kujdes: në Perfekt përdoret forma **worden**, jo *geworden*. Kjo është një nga shenjat më të sigurta të një teksti të shkruar mirë.

Nga veprorja në pësore

Veprorë	Pësore
Der Lehrer erklärt die Regel .	Die Regel wird vom Lehrer erklärt.

Veprore	Pësore
Man baut ein Haus .	Ein Haus wird gebaut.
Die Firma stellte zehn Leute ein.	Zehn Leute wurden eingestellt.

Kundrinori i drejtë i fjalisë vepruese bëhet **kryefjalë** e fjalisë pësore. Prandaj vetëm foljet kalimtare mund të kthehen në pësore.

Vepruesi: von apo durch?

Forma	Përdoret për	Shembull
von + dhanore	persona, institucione	Das Buch wird von dem Autor geschrieben.
durch + kallëzore	mjete, shkaqe	Die Stadt wurde durch das Erdbeben zerstört.

Në shumicën e rasteve vepruesi **hiqet fare**, sepse është i panjohur ose i parëndësishëm — pikërisht kjo është arsyeja kryesore e përdorimit të pësorës.

Pësorja me folje modale

Ndërtimi është: **modalja + Partizip II + werden**, me modalen në vendin e dytë dhe të gjithë të tjerat në fund.

- Das Formular **muss** heute **ausgefüllt werden**. — Formulari duhet të plotësohet sot.
- Der Text **kann** leicht **übersetzt werden**. — Teksti mund të përkthehet lehtë.

Shembuj me përkthim

Gjermanisht: Die neue Schule wird nächstes Jahr gebaut.

Shqip: Shkolla e re do të ndërtohet vitin e ardhshëm.

Gjermanisht: Das Formular ist gestern unterschrieben worden.

Shqip: Formulari është nënshkruar dje.

Gjermanisht: Hier darf nicht geraucht werden.

Shqip: Këtu nuk lejohet të pihet duhan.

Zustandspassiv

Ekziston edhe pësorja e gjendjes, me **sein** + Partizip II. Ajo tregon rezultatin, jo veprimin:

- Die Tür **wird** geschlossen. — Dera po mbyllet. (veprimi)
- Die Tür **ist** geschlossen. — Dera është e mbyllur. (gjendja)

Gabime të zakonshme të folësve të shqipes

Gabimi	E saktë	Shpjegimi
Das Haus ist gebaut geworden.	... ist gebaut worden.	në pësore përdoret <i>worden</i>
Das Haus wird von dem Erdbeben zerstört.	durch das Erdbeben	shkaku merr <i>durch</i>

Gabimi	E saktë	Shpjegimi
<i>Das muss gemacht sein.</i>	Das muss gemacht werden.	<i>veprimi kërkohet</i>
<i>Ich werde geholfen.</i>	Mir wird geholfen.	<i>helfen kërkohet dhanore</i>

Krahasimi me gjuhën shqipe

Shqipja e ka diatezën joveprorë dhe e shpreh me mbaresë (*ndërtohet*) ose me pjesëzën *u* (*u ndërtohet*). Gjermanishtja përdor një folje ndihmëse të veçantë. Ekuivalenti më i afërt në gjuhën shqipe është pikërisht joveprorja, prandaj kuptimi kapet lehtë; vështirësia është te format e përbëra, sidomos te *worden*.

Përmbledhje e shkurtër

- werden + Partizip II.
- Perfekt: *ist ... worden*.
- Vepruesi: *von* për persona, *durch* për mjete.
- Me modale: modalja + Partizip II + werden.

Këshilla praktike për ushtrime

1. Kthejini dhjetë fjali vepruese në pësore dhe pastaj hiqni vepruesin.
2. Shkruani udhëzimet e një procesi; ato kërkojnë pësore.
3. Krahasoni *wird geschlossen* me *ist geschlossen* derisa dallimi të jetë i qartë.